

Zaključci Vijeća
o uzajamnom priznavanju u kaznenim stvarima
„Promicanje uzajamnog priznavanja jačanjem uzajamnog povjerenja”
(2018/C 449/02)

VIJEĆE EUROPSKE UNIJE,

Podsjećajući da se u skladu s člankom 82. stavkom 1. UFEU-a pravosudna suradnja u kaznenim stvarima u Uniji temelji na načelu uzajamnog priznavanja presuda i sudskih odluka;

Napominjući da pri primjeni tog načela nadležno tijelo u jednoj državi članici proslijeđuje presudu ili sudsku odluku nadležnom tijelu u drugoj državi članici, koje potom izvršava tu odluku kao da je njegova (podložno primjenjivim pravilima);

Potvrđujući da se načelo uzajamnog priznavanja temelji na uzajamnom povjerenju stečenome u okviru zajedničkih vrijednosti država članica u pogledu poštovanja ljudskog dostojanstva, slobode, demokracije, jednakosti, vladavine prava i ljudskih prava, kako bi svako tijelo imalo povjerenja u to da druga tijela primjenjuju istovrijedne standarde zaštite prava u okviru njihovih kaznenopravnih sustava;

Naglašavajući da je pravo na pošteno suđenje, uključujući, među ostalim, zahtjev za neovisnost pravosuđa od ključne važnosti za djelotvornu zaštitu temeljnih prava, s obzirom na to da se time jamči zaštita svih pojedinačnih prava koja proizlaze iz prava EU-a i nacionalnih prava te očuvanje zajedničkih vrijednosti država članica utvrđenih u članku 2. UEU-a, a posebno vladavine prava;

Primjećujući da se raznim pitanjima, osobito praktične ili političke prirode, može narušiti uzajamno povjerenje te da je stoga potrebno stalno ulagati napore u poticanje i jačanje tog povjerenja;

Budući da se takva pitanja odnose, među ostalim, na razlike u provedbi i primjeni prava Unije, vladavinu prava i posebno osjetljiva područja u odnosu na temeljna prava, kao što su uvjeti u pritvoru i trajanje zadržavanja u istražnom zatvoru;

Podsjećajući da su na neformalnom sastanku 12. i 13. srpnja 2018. ministri raspravljali o nedavnom razvoju događaja koji predstavlja izazov za načelo uzajamnog priznavanja, kao i o relevantnoj sudskoj praksi Suda EU-a;

Podsjećajući nadalje da su na sastanku CATS-a 18. rujna 2018. delegacije raspravljale o dokumentu predsjedništva u kojem su navedeni problemi i prepreke u pogledu primjene instrumenata uzajamnog priznavanja te prijedlozi za moguće mjere (11956/18);

Podsjećajući naposljetku da su na sastanku Vijeća (pravosuđe i unutarnji poslovi) 11. listopada 2018. ministri pružili informacije o najboljim praksama i mjerama poduzetima radi poboljšanja uzajamnog priznavanja i uzajamnog povjerenja te o praktičnim i pravnim mjerama poduzetima radi odgovora na nedavni razvoj događaja, posebno u sudskoj praksi Suda Europske unije i sudskoj praksi Europskog suda za ljudska prava (12492/18);

DONIJELO JE SLJEDEĆE ZAKLJUČKE:

1. Podsjeća se države članice da učinkovitost i djelotvornost instrumenata uzajamnog priznavanja EU-a, a posebno onih koji imaju pravni oblik okvirnih odluka ili direktiva, u velikoj mjeri ovise o odgovarajućem nacionalnom zakonodavstvu koje se izrađuje i donosi u skladu s tim instrumentima;
2. Države članice se poziva da prime na znanje važnost pravodobne i pravilne provedbe direktiva o postupovnim pravima ⁽¹⁾ kako bi se zajamčilo pravo na pošteno suđenje;
3. Države članice trebale bi i dalje jamčiti neovisnost i nepristranost sudova i sudaca, s obzirom na to da čine suštinu temeljnog prava na pošteno suđenje, kako je zajamčeno člankom 47. drugim stavkom Povelje;

⁽¹⁾ Direktive 2010/64/EU, 2012/13/EU, 2013/48/EU, (EU) 2016/343, (EU) 2016/800 i (EU) 2016/1919 za države članice koje su njima obvezane.

4. Podsjeća se države članice da se u skladu sa sudskom praksom Suda Europske unije, odbijanje izvršenja odluke ili presude koja je izdana na temelju instrumenta uzajamnog priznavanja može opravdati samo u iznimnim okolnostima i uzimajući u obzir činjenicu da na temelju načela nadređenosti prava Unije države članice ne mogu od druge države članice zahtijevati višu nacionalnu razinu zaštite temeljnih prava od one koja je predviđena pravom Unije. Shodno tome, svaki razlog za neizvršenje koji se temelji na povredi temeljnih prava trebalo bi primjenjivati restriktivno, u skladu s pristupom koji je Sud EU-a razvio u svojoj sudskoj praksi;
5. Države članice se potiče da donesu zakonodavstvo kojim se omogućuje, ako je to prikladno, upotreba alternativnih mjera pritvoru kako bi se smanjio broj osoba u ustanovama za zadržavanje te time poticao cilj socijalne rehabilitacije i uhvatio ukoštac s činjenicom da je uzajamno povjerenje često narušeno zbog loših uvjeta u pritvoru i problema prenapučenih zatvora;
6. Države članice i Komisiju potiče se na promicanje trajnog osposobljavanja sudaca, tužitelja i drugih pravosudnih djelatnika, među ostalim u području temeljnih prava u kaznenom postupku, jer se time može poboljšati primjena instrumenata EU-a koji se temelje na uzajamnom priznavanju, na poticanje uzajamnog povjerenja u europskom pravosudnom prostoru organizacijom seminara i razmjena u okviru pravosudnog osposobljavanja i na uzimanje u obzir odgovarajućeg financiranja za aktivnosti osposobljavanja u tom području na nacionalnoj i europskoj razini, a osobito onih koje organizira Europska mreža za pravosudno osposobljavanje (EJTN);
7. Države članice potiče se da imenuju pravosudne djelatnike, koji mogu biti nacionalne kontaktne točke za Europsku pravosudnu mrežu (EJN), u okviru njihovih nadležnosti kao stručnjake u pravosudnoj suradnji u kaznenim stvarima kako bi mogli pomoći drugim pravosudnim djelatnicima u primjeni svih relevantnih instrumenata, među ostalim instrumenata EU-a koji se temelje na načelu uzajamnog priznavanja;
8. Države članice potiče se da, kada je to moguće uz pomoć sredstava EU-a, promiču razmjene među pravosudnim djelatnicima iz različitih država članica te potiču druge kontakte između takvih djelatnika jer se time može ojačati uzajamno povjerenje i promicati učinkovita primjena načela uzajamnog priznavanja;
9. Države članice potiču se na razmjenu najboljih praksi za jačanje uzajamnog priznavanja i uzajamnog povjerenja, među ostalim u okviru COPEN-u ili CATS-a;
10. Države članice potiču se na uspostavu (neobvezujućih) smjernica o primjeni instrumenata uzajamnog priznavanja EU-a kako bi se pravosudnim djelatnicima pomoglo da shvate kako se nacionalno zakonodavstvo o provedbi instrumenata EU-a treba tumačiti i primjenjivati;
11. Države članice poziva se da potiču pravosudne djelatnike da u potpunosti iskoriste mogućnosti EJN-a i Eurojusta, u skladu s njihovim odnosnim ovlastima, kako bi se pravosudnim djelatnicima pomoglo u osiguravanju pravosudne suradnje u kaznenim stvarima;
12. Države članice posebno se poziva da potiču pravosudne djelatnike na upotrebu praktičnih alata za pravosudnu suradnju te (elektroničkih) obrazaca i potvrda instrumenata uzajamnog priznavanja koji su dostupni na internetskim stranicama EJN-a jer se time može olakšati primjena tih instrumenata;
13. Pozivaju se države članice da potiču pravosudne djelatnike koji djeluju kao tijela izvršitelji u postupcima uzajamnog priznavanja na dijalog i izravna savjetovanja s tijelima izdavateljima u drugim državama članicama kad god je to prikladno, a posebno prije nego što odluče nepriznati ili neizvršiti odluku ili presudu koja je poslana u okviru takvih postupaka;
14. Poziva se države članice da osiguraju da kontaktne točke EJN-a imaju kapacitete za obavljanje svojih zadaća u svojstvu kontaktnih točaka EJN-a, uz uobičajene dužnosti i zadaće, kako je istaknuto u Završnom izvješću o šestom krugu uzajamnih ocjenjivanja (Preporuka br. 7), kako bi EJN mogao nastaviti izvršavati svoju zadaću djelotvorno, među ostalim u području uzajamnog priznavanja;
15. Države članice koje su dale izjavu (rezerve) u odnosu na instrument uzajamnog priznavanja pozivaju se da utvrde može li se takva izjava povući kako bi se potaknula jedinstvena primjena dotičnog instrumenta;

16. Poziva se države članice da promiču aktivno sudjelovanje nadležnih predstavnika na konferenciji o prenapučenosti zatvora koju će 24. i 25. travnja 2019. organizirati Vijeće Europe, uz potporu Europske komisije, kao i na konferenciji o aktualnim izazovima europskih zatvorskih sustava koja će se održati u okviru rumunjskog predsjedništva Vijeća Europske unije;

17. Države članice i Komisiju poziva se da prioritet daju uspostavi digitalnog sustava razmjene e-dokazi kao sigurnog načina slanja Europskog istražnog naloga te zahtjeva i odgovora za uzajamnu pravnu pomoć;

18. Komisiju se poziva da iskoristi svoje ovlasti, prema potrebi, kako bi se osigurala pravodobna i ispravna provedba instrumenata EU-a u području pravosudne suradnje u kaznenim stvarima i postupovnih prava;

19. Komisiju se poziva da pruži praktične smjernice o najnovijoj sudskoj praksi Suda EU-a, osobito u predmetu *Aranyosi*, kao i o tome gdje pravosudni djelatnici mogu pronaći relevantne izvore koji sadrže objektivne, pouzdane i prikladno ažurirane informacije o zatvorskim ustanovama i zatvorskim uvjetima u državama članicama;

20. Vijeće poziva države članice da predvide osiguravanje prijevoda Informativnog članka Vijeća Europe o uvjetima u pritvoru i postupanju sa zatvorenicima na svoj službeni jezik i da Vijeću Europe ponude taj prijevod za objavu na njegovim internetskim stranicama;

21. Komisiju se poziva da, uz savjetovanje s državama članicama, dalje razvija i redovito ažurira svoj priručnik o europskom uhidbenom nalogu, među ostalim uzimajući u obzir najnoviju sudsku praksu Suda EU-a i najbolje prakse za njegovu pravilnu primjenu te da izradi priručnike o drugim instrumentima uzajamnog priznavanja, nakon što se u potpunosti provedu u državama članicama, primjerice okvirnim odlukama o kazni zatvora ⁽¹⁾ i probaciji ⁽²⁾ te, u budućnosti, Direktivi o europskom istražnom nalogu ⁽³⁾ i Uredbi o nalogima za zamrzavanje i oduzimanje ⁽⁴⁾, kako bi se promicala ispravna provedba i primjena tih instrumenata;

22. Komisiju se poziva da obavijesti država članica o instrumentima uzajamnog priznavanja EU-a i drugim instrumentima relevantnima za pravosudnu suradnju u kaznenim stvarima na barem jednom općenito razumljivom jeziku EU-a dostavlja Europskoj pravosudnoj mreži kako bi ih ona mogla objaviti na svojim internetskim stranicama;

23. Komisiju se potiče da nastavi organizirati sastanke sa stručnjacima i pravosudnim djelatnicima radi rasprave o pitanjima u vezi s uzajamnim priznavanjem, da poveća učestalost i intenzitet takvih sastanaka, ako to smatra korisnim, i da ishod tih sastanaka stavi na raspolaganje pravosudnim djelatnicima;

24. Komisiju se poziva da promiče optimalno iskorištavanje sredstava u okviru financijskih programa EU-a, ako su dostupni, u cilju jačanja i promicanja pravosudne suradnje između država članica, među ostalim u svrhu modernizacije ustanova za zadržavanje u državama članicama i pružanja potpore državama članicama radi rješavanja problema nezadovoljavajućih uvjeta u pritvoru jer to može biti štetno za primjenu instrumenata uzajamnog priznavanja;

25. Komisija, Vijeće i Europski parlament potiču se na izradu nacрта instrumenata uzajamnog priznavanja, uključujući obrasce i potvrde, na jasniji, precizniji i korisnicima prilagođeniji način te da teže većoj dosljednosti pri izradi nacrtâ, kako bi se olakšala primjena tih instrumenata u praksi. Prema potrebi, od Eurojusta i EJN-a trebalo bi zatražiti potporu u tu svrhu;

26. Eurojust se potiče da nastavi operativni i strateški rad u odnosu na instrumente uzajamnog priznavanja kako bi se olakšala primjena tih instrumenata;

⁽¹⁾ Okvirna odluka 2008/909/PUP.

⁽²⁾ Okvirna odluka 2008/947/PUP.

⁽³⁾ Direktiva 2014/41/EU.

⁽⁴⁾ Uredba (EU) 2018/1805.

27. Pozivaju se Eurojust i EJT da i dalje imaju aktivnu ulogu u uklanjanju prepreka uzajamnom priznavanju i utvrđivanju najboljih praksi u uzajamnom priznavanju te da i dalje redovito posvećuju pozornost instrumentima uzajamnog priznavanja na sastancima s pravosudnim djelatnicima;
28. EJT se potiče da nastavi poboljšavati svoje internetske stranice s praktičnim informacijama o instrumentima uzajamnog priznavanja, među ostalim jer se to pokazalo kao vrlo koristan alat za pravosudne djelatnike;
29. EJT se potiče da nastavi s organizacijom osposobljavanja o pravu Unije, među ostalim o važnosti Povelje o temeljnim pravima za funkcioniranje instrumenata uzajamnog priznavanja u kaznenim stvarima, te razmjene među pravosudnim djelatnicima;
30. Vijeće se poziva da praktičnu primjenu određenih instrumenata uzajamnog priznavanja predvidi kao temu devetog kruga uzajamnih evaluacija;
31. Predsjedništvo se poziva da i dalje posvećuje odgovarajuću pozornost, među ostalim i na političkoj razini, pitanju uzajamnog priznavanja i uzajamnog povjerenja, posebno osiguravajući redovitu razmjenu mišljenja o ovoj temi, kako bi se promicala primjena instrumenata koji se temelje na načelu uzajamnog priznavanja.
-